

Els països àrabs han trobat un miratge d'unitat en el rebuig de les intencions polítiques del nou govern israelià. Però ni tan sols els temors que entre ells desperta Netanyahu no aconsegueixen d'amagar les diferències que mantenen davant al procés de pau.

Unitat de geometria variable

Cinc anys després de la Guerra del Pèrsic, i sis després de l'última cimera de la Lliga Àrab, els països àrabs, encara amb exclusió de l'Iraq, van intentar al Caire de trobar una certa unitat d'acció, almenys per plantar cara al que senten com una amenaça directa i real: el nou govern israelià del nacionalista conservador Binyamin Netanyahu, un govern qualificat de rabins i colons per alguns executius de la regió, donada la seva composició amb àmplia representació de partits religiosos i de falcons ultranacionalistes.

La cimera àrab del Caire del mes passat va limitar les seves ambicions per evitar el fracàs, i ho va aconseguir en part gràcies a l'acord dels líders de dedicar-se a buscar un mínim comú denominador. En resum, els àrabs demanen al nou govern israelià que mantingui els acords de pau signats per l'executiu laborista anterior i que accepti també el principi de pau en canvi de territoris. Però de moment Netanyahu s'ha limitat a dir que vol mantenir viu el procés de pau, si bé ha exigint de continuar negociant sense pre-condicions, cosa sinònima de demanar als veïns àrabs que acceptin de tornar a buscar un principi sobre el qual negociar.

La proposta sembla inacceptable. I fins i tot l'anterior ministre israelià d'Afers Estrangers, Ehud Barak, recordava a Netanyahu que, al mig d'un procés continuat de negociacions que ja fa cinc

anys que dura, no pot demanar a l'altra part que s'avingui a canviar les regles de joc. El fet és tan evident que no es pot pensar que hagi passat inadvertit de Netanyahu. Allò que el primer ministre pot amagar amb la seva actitud és una intenció inconfessable: col·lapsar el procés de pau per tornar a la política de fets consumats que havia caracterit-

Els àrabs demanen al nou govern israelià de continuï acceptant el principi de pau en canvi de territoris.

zat l'últim govern del Likud, derrotat a les urnes al 1992. Així Netanyahu podria mirar de debilitar encara més la posició, ja prou feble, del president palestí Yasser Arafat i fer saltar enlaire la dèbil unitat dels àrabs en tot el procés de pau.

Israel, de fet, té una posició força còmoda després d'haver obtingut el reconeixement d'Egipte, de primer, i de Jordània recentment: dues fronteres impermeables als atacs. Les declaracions electorals de Netanyahu apuntaven decididament a apro-

fundir els vincles amb aquests dos països, conscient com és que allò que marca més profundament la divisió entre els règims àrabs és el fet d'haver signat la pau amb Israel o no.

Les resolucions de la cimera del Caire, per sota de la imatge unitarista, tampoc no podien esquivar aquest fet. En principi tothom està d'acord que Israel s'ha de retirar de tots els territoris àrabs ocupats, però cap dels països en relacions amb Israel no va acceptar, en cas contrari, l'amenaça de trencar-hi. Els recels entre ells són tan evidents com tradicionals.

Ni Jordània ni Egipte no tenen reivindicacions territorials sobre Israel. Tots dos països, sobretot Egipte, es beneficien d'importants ajuts nord-americans pel fet de mantenir relacions normalitzades amb Israel. Egipte, ha aconseguit, a més, de tornar a la seva posició preeminent dins el món àrab i no vol modificar l'*status quo* de la regió en benefici de les posicions més intransigents de Síria i, menys encara, de l'aliat ocult de Damasc, l'Iran. A més, el règim egipci manté un combat a mort amb els islamistes, un combat que perdria sense la col·laboració dels Estats Units.

Pel que fa a Jordània, el rei Hussein se sent més còmode en una relació normalitzada amb Israel que no pas amagant els contactes secrets que mantenia amb l'estat jueu gairebé des de l'endemà de la Guerra dels Set Dies. Hussein, a més, ha deixat anar

Dalt, Hafez el-Assad, Hosni Mubàrak i Yasser Arafat, durant la Cimera del Caire. Baix, Binyamin Netanyahu, el principal perill per al procés de pau.

llast desvinculant-se de Cisjordània i sobretot del seu milió de palestins que inclinarien encara més la balança demogràfica de Jordània en favor d'aquest poble, ja majoritari dins el regne haixemita.

Aquests dos països, i l'Autoritat Palestina de Yasser Arafat, són els més decidits partidaris de fer avançar el procés de pau per estabilitzar la regió i, sobretot, per facilitar l'accés de Síria al club dels qui han signat el reconeixement d'Israel.

És aquí que Netanyahu creu que no hi ha pressa, que normalitzar les relacions amb Síria a base de lliurar el Golan, tota la Cisjordània i Gaza, no li resulta compensatori. A més Síria sola, segons aquesta tàctica, mai no desencadenaria una guerra contra Israel.

Síria pot esperar. "Síria no té cap pressa, la supervivència del seu règim i la seva posició es-

tratègica s'acabarien un cop signada la pau amb Israel". La frase és de l'ex-ambaixador israelià a Espanya, Schlomon Ben Ami, home actiu durant tot el procés de pau dins l'administració laborista.

Segons aquesta opinió, la tàctica de Netanyahu d'intentar aïllar Síria, paradoxalment, podria ser coincident, bé que per motius ben diferents, amb la del règim siria de Hafez el-Assad.

De fet Síria mai no ha estat, en l'època moderna, una potència regional com Egipte. No té prou població, ni un emplaçament estratègic, ni gens de riquesa natural. La seva posició privilegiada li ve, efectivament, de l'enemistat amb Israel, de la constatació que mai no hi ha pogut haver guerra contra l'estat jueu sense la participació siriana, ni pau global tampoc sense el consentiment del seu líder el-Assad.

El règim siria, una dictadura ba-

Pau a espera

Si alguna cosa caracteritza les relacions interàrabs des de la descolonització tot al llarg d'aquest segle és la desunitat, les rivalitats i la falta de confiança entre règims diferents, la majoria autoritaris.

Els breus moments d'unitat, no sempre sòlida, han estat al voltant dels freqüents conflictes armats contra Israel, possibilitat que també es va estroncar amb la signatura de la pau per separat entre Israel i Egipte a mitjan anys

70. Quinze anys més tard va venir el cop més dur en plena línia de flotació d'aquesta unitat d'acció, ja tocada de mort: la Guerra del Golf Pèrsic, en què els països de l'àrea van haver d'acudir al paraigua militar nord-americà per oposar-se a l'àn- sia expansionista de l'Iraq, que havia envaït Kuwait en una acció sense precedents entre dos països àrabs.

Però, a partir d'aquí, la pau americana va poder obrir-se camí al Pròxim Orient. Washington havia de pagar la lleialtat de la majoria de països àrabs aliats en aquella contesa, inclosa Síria, que va obtenir en un primer moment el protectorat sobre el Líban en detriment de les ambicions israelianes sobre aquest país. La segona mostra d'agraïment nord-americà va ser de torçar la voluntat del govern israelià, encapçalat pel primer ministre més falcò de la història d'Israel, Yitshaq Shamir, a qui els Estats Units acabaven de posar sobre la taula el cap del lleó àrab més amenaçador: l'Iraq. Washington va aconseguir, finalment, després d'estirar d'aquí i d'allà, de fer seure en una mateixa taula, a la Conferència de Madrid (tardor del 1991), els arxienemics israelians i sirians, però també els palestins de l'OAP, els egipcis, els jordans i els libanesos. La cimera no tenia precedents i ha quedat per a la història com el fet que ha posat fi, *de facto*, a la situació de guerra real o soterrada en el Pròxim Orient.

L'obertura d'aquesta nova era va portar a l'encaixada de mans entre Rabin i Arafat. I després encara va arribar el reconeixement entre Israel i Jordània i l'aproximació entre l'estat jueu i la majoria de països del Golf i del nord d'Àfrica. El secret de tota aquesta marxa cap a la pau va ser la capacitat nord-americana de fer acceptar a Israel el principi de pau en canvi de territoris. I això va obrir la porta al re-

ARXIU / EFE

Reunió a Shar el-Sheik. Auspiciada pels EUA.

coneixement àrab de l'existència d'Israel.

Aquest principi de negociació s'ha mantingut intacte al llarg d'aquests últims quatre anys de governs laboristes israelians. En primer lloc van congelar les construccions jueves als territoris ocupats i es va obrir

a partir d'aquí la via de les concessions territorials que van possibilitar la constitució d'una Autoritat Nacional Palestina presidida per Yasser Arafat i l'obertura de converses amb vista a la creació eventual d'un estat palestí.

En les eleccions israelianes del maig aquest camí es va aturar, almenys momentàniament. La derrota de Shimon Peres va donar la presidència del govern al nacionalista conservador Binyamin Netanyahu, que encapçalava el seu programa amb la promesa d'aturar les concessions territorials i de crear nous assentaments als territoris encara ocupats. És, per tant, tot el principi mestre de l'arquitectura del procés de pau que es qüestiona, sense el qual no es podrà avançar cap a una pau global i duradora. Una pau que, ara com ara, ha deixat al marge un dels puntals àrabs, Síria, i el seu president, Hafez el-Assad.

El-Assad ha criticat sempre els qui han signat la pau per separat amb Israel i segur que voldrà tornar a demostrar, arribat el cas, que no hi ha seguretat a la regió sense l'acord final de Síria. Aquestes demostracions sovint han costat sang i llàgrimes als habitants de la regió. **J. R.**

sada en l'hegemonia de l'exèrcit i dels serveis de seguretat interior, fèrriament controlats pel president, s'ha autoalimentat de l'enfrontament amb l'enemic sionista, una excusa perfecta per a aturar tota reforma i per obligar a tancar files una societat coaccionada des de l'estat. El-Assad, doncs, realment no té gens de pressa a esgotar aquesta font d'energia, com s'ha demostrat durant les negociacions amb Israel, quan l'administració laborista anterior havia acceptat fins i tot el principi negociador d'una retirada total del Golan i Damasc no havia donat mai en canvi una resposta a l'altura d'aquesta oferta.

Però la conjunció d'interessos entre el-Assad i Netanyahu s'aturen aquí. I és que la intenció a llarg terme de l'israelià és d'aïllar Síria i de viure en pau amb els altres veïns, i la del siríà és justament la contrària, mantenir la bel·ligerància amb Israel i provar de xuclar cap a aquesta estratègia els altres països àrabs de la regió. Netanyahu, doncs, juga amb fosc posant entre l'espasa de la seva intransigència i la paret siriana els líders àrabs moderats. El braç d'el-Assad és llarg, i no solament controla el protectorat del Líban, sinó també una bona part de l'estratègia de tensió que protagonitzen els diversos grups islamistes en la seva lluita subvencionada des de Teheran contra els règims àrabs condescendents.

És la manera com Damasc expressa el seu poder: des de la llibertat d'acció que atorga a la Hezbol·lah libanesa fins al suport que dóna implícitament als grups fonamentalistes palestins. I aquí cal recordar que va ser justament la seva acció terrorista sense precedents de principi d'any la que va aterrir la societat israeliana fins al punt de capgirar les intencions de vot i de barrar el pas a la candidatura laborista de l'artífex del procés de pau, Shimon Peres, en favor del seu rival, Netanyahu, per la qual apostaven obertament els líders àrabs més radicals.

Joan Roura